

(Europos prokuratūros) bylų tvarkymas

Working with the EPPO at decentralised level –
Training materials for prosecutors and investigating judges

Co-funded by the Justice Programme of the European Union 2014-2020

Turinys

A – išplėtotos bylų tvarkymo sistemos svarba

B - techniniai bylų tvarkymo aspektai

C - bendrieji teisiniai bylų tvarkymo aspektai

D - Europos prokuratūros bylų tvarkymas

A - Išplėtotos bylų tvarkymo sistemos svarba

- (baudžiamoji) byla - tai tyrimo grupės atlikto tyrimo darbo rezultatas
- byla nėra vien tik įvairių dokumentų rinkinys ar chronologinis tyrimo įvykių sąrašas
- visa byla yra tvarkinga ir suprantama gerai apgalvoto tiriamojo darbo išraiška
- byla yra sprendimų dėl įtariamojo asmens pagrindas, todėl jos struktūra turi būti aiškiai suprantama.

A - Išplėtotos bylų tvarkymo sistemos svarba

Bylos rūšis:

> popierinė (elektroninė) byla

Mąstant apie ateitį:

> Sudėtinga atlikti vėlesnius pakeitimus.

A - Išplėtotos bylų tvarkymo sistemos svarba

Yra tik viena byla:

Su bylos medžiaga galės susipažinti daug įvairių asmenų ir (arba) agentūrų, kurios dirba skirtingai ir (arba) taiko skirtingus metodus, todėl joms būtina lengvai suprasti jos struktūrą.

ypač pačios Europos prokuratūros lygmeniu: su ta pačia byla ir dėl tos pačios bylos dirba įvairūs (tarptautiniai) dalyviai, turintys skirtingų interesų, tačiau kalbama tik apie vieną bylos struktūrą.

B - Techniniai bylų tvarkymo aspektai

Atsižvelgiant į itin pažangų visų įmanomų gyvenimo sričių, ypač ekonominio gyvenimo, skaitmeninimą, didelio kiekio elektroninių duomenų poėmis ir konfiskavimas ekonominių nusikaltimų tyrimo procese yra nebe išimtis, o taisyklė.

Net ir mažesnėse įmonėse neretai aptinkama kelių terabaitų apimties duomenų, kurie atitinka triženklį milijoną elektroninių dokumentų. Tai kelia rimtų iššūkių tyrimą atliekančioms institucijoms.

B - Techniniai bylų tvarkymo aspektai

Turėkite omenyje duomenų tiekėjų, kurių organizaciniai prioritetai gali būti skirtingi, įvairovę:

- bankai
- mokesčių konsultantai
- telefono ryšio paslaugų teikėjai, tinklo operatoriai
- bankroto administratoriai
- biurai, valdžios institucijos
- sveikatos draudimo bendrovės
- atsiskaitymo paslaugų teikėjai

B - Techniniai bylų tvarkymo aspektai

Žinokite apie duomenų formatų ir duomenų struktūrų įvairovę:

- Tekstiniai failai (paveikslėlių) failai,
- atvirų dokumentų failai (odf),
- „Excel“ formato dokumentai,
- „csv“ formato failai,
- txt (doc) formato failas,
- pdf formato failas,
- dmp formato failas,

B - Techniniai bylų tvarkymo aspektai

sėkmingai duomenų analizei būtina:

- Užtikrinti glaudų prokuratūros ir policijos departamentų bendradarbiavimą,
- iš anksto informuoti apie galinčias kilti problemas,
- išmanyti ir įvertinti technines galimybes ir individualius įgūdžius,
- nustatyti elektroninių įrodymų objektų prioritetus,
- nuspręsti pasitelkti išorės paslaugų teikėjus, kai tai įmanoma ir būtina.

B - Techniniai bylų tvarkymo aspektai

jei duomenų prašoma iš duomenų tiekėjų, būtinai pagalvokite apie:

- standartizavimą (kontroliniai sąrašai),
- pagrindimą (procedūrinė nuoroda),
- suvienodinimą (kelių adresatų atveju).

B - Techniniai failų tvarkymo aspektai

Tikslai ir uždaviniai:

- duomenų, kaip objektyvių įrodymų, naudojimas.
(ne tik poėmis, bet ir vertinimas)
- tyrimų spartinimas atliekant tikslinį vertinimą: prieš atliekant paiešką, kai tikėtina, kad bus paimtas didelis kiekis duomenų, reikėtų kuo anksčiau nustatyti, kokių duomenų, iš kokių padalinių ar asmenų, ir už kokius laikotarpius reikia;
- išvengti duomenų ištrynimo ir neįgaliotų asmenų nuotolinės prieigos;
- išvengti kaltinamųjų prieigos prie dokumentų ir (arba) manipuliavimo galimybių;
- pasiruošti slaptažodžius, šifravimo veiksams.

B - Techniniai failų tvarkymo aspektai

Bendradarbiavimas su teismais

- Tyrimą atliekančio teisėjo ir prokuroro vaidmenų pasiskirstymas, ypač ES finansiniams interesams kenkiančių nusikaltimų atveju.
- Kaip perduoti duomenis teismui, atsakingam už bylos nagrinėjimą? > iš anksto patikrinkite sąsajas, kuriomis galima perduoti didžiuosius duomenis

C - Teisiniai bylų tvarkymo aspektai

Pagrindiniai tyrimo institucijų uždaviniai:

- nuo pat pradžių reikia atsižvelgti į teismų nustatytus reikalavimus, ypač dėl elektroninių duomenų apsaugos ir vertinimo, dėl nurodymų atlikti paiešką ir atlikti poėmį proporcingumo, kad vėliau nebūtų nustatyti jokie apribojimai dėl įrodymų panaudojimo;
- būtina kuo geriau ir tuo pačiu racionaliau išnaudoti laiką ir personalą, siekiant pasinaudoti dideliu gautų duomenų kaip įrodymais ir galiausiai siekiant įrodyti nusikaltimą;
- gynybos advokatų teisė dalyvauti taip pat kelia problemų, kurias reikėtų spręsti kaip įmanoma anksčiau.

C - Teisiniai bylų tvarkymo aspektai

Proporcingumo principas

Vadovaujantis proporcingumo principu derėtų neperžengti pateisinamų ribų siekiant išvengti perteklinių ir konfidencialių duomenų, kurie neturi reikšmės tyrimo procedūrai, poėmio. Šiuo tikslu, remiantis konkrečios bylos faktinėmis aplinkybėmis, turi būti išanalizuota, ar būtų galima iš anksto atrinkti duomenis ir kaip tai būtų galima geriausiai padaryti. Ypač tai yra svarbu apieškant asmenis, atliekant kratas įmonėse ir kituose organizaciniuose objektuose, kurie nėra įtariamieji.

C - Teisiniai bylų tvarkymo aspektai

Proporcingumo principas

- būtinybė susieti elektroninių duomenų poėmį su tyrimo tikslu;
- Šiam tikslui pakanka įsitikinti galima įrodymų svarba, kuri išryškėja turint pagrindą manyti, jog paimti duomenys gali tapti reikšmingi kaip įrodymai ikiteisminio proceso metu;
- visada turėtų būti dokumentuojama, kaip prieš paiešką ir jos metu buvo kuo geriau atrinkti duomenys, siekiant iš pat pradžių neįtraukti akivaizdžiai nereikalingų duomenų. Nejmanoma ir nebūtina tikrinti kiekvieno duomenų rinkinio. Svarbu apgalvoti protingą ir suprantamą duomenų atrankos sistemą ir ją užfiksuoti.

C - Teisiniai bylų tvarkymo aspektai

Galvodami apie tyrimo priemones, taip pat pagalvokite apie:

- Duomenų apsaugą:
 - asmens duomenis,
 - socialinius duomenis,
 - banko duomenis.

- Rastų duomenų tvarkymą:
 - poreikį saugoti duomenis (serveris / debesis; atsarginės duomenų kopijos),
 - būtinybę iššifruoti duomenis,
 - Būtinybę klasifikuoti ir vertinti duomenis,
 - Būtinybę turėti licenciją ir (arba) naudoti specialią programinę įrangą,
 - duomenų perdavimo atveju > ištisinį („end-to-end“) šifravimą.
 - specialios vertinimo programinės įrangos naudojimą.

C - Teisiniai bylų tvarkymo aspektai

Analizuodami paimtus duomenis, apgalvokite, ar jie turi konkrečią įrodomąją vertę:

- Kriminalistikos duomenys > kriminalistikos mokslo naudojimas
- finansiniai tyrimai > pinigų paieška, konfiskavimas, turto susigrąžinimas,
- turimų duomenų reikšmė nagrinėjamai nusikalstamai veikai (pvz., sukčiavimui subsidijų srityje arba korupcijai) > atitinkamų duomenų atranka
- duomenų vertinimui pasitelkiant išorės ekspertus.

C - Teisiniai bylų tvarkymo aspektai

Tvarkydami bylą, pagalvokite apie:

- Duomenų apsaugą ir teisėtų interesų apsaugą,
- gynybos advokato teisę susipažinti su bylos medžiaga (jos dalimi),
- (dalyvavimą tyrimą atliekančios institucijos bylų struktūroje, "lygiateisiškumą"),
- Esamą ar būsimą įgaliotųjų asmenų ratą,
- Kas ir kada ištraukė ir kokius duomenis? > turi būti skaidriai užfiksuota
- Kas ir kada pakeitė kurią failo dalį? > turi būti skaidriai užfiksuota
- Kam teks dirbti su byla? (kolegos ir (arba) pavaduotojai, kanceliarijos darbuotojai, gynybos advokatai, įvairių instancijų teismų darbuotojai ir teisėjai).

D – Europos prokuratūros bylų tvarkymas

Europos prokuratūros bylos yra dar jautresnės nei nacionalinės bylos:

- Europos prokuratūros bylos dažniausiai bus saugomos tik elektroniniu formatu
- Europos prokuratūros bylos bus susijusios su sudėtingais klausimais
- Europos prokuratūros bylos domins įvairias suinteresuotąsias šalis

D – Europos prokuratūros bylų tvarkymas

Reglamentas 2017/1939

VII SKYRIUS (43-46 straipsniai): INFORMACIJOS TVARKYMAS

43-46 straipsniuose pateikiamos nuostatos dėl

- Europos prokuratūros galimybė gauti informaciją (43 str.).
- bylų valdymo sistemos sukūrimas ir galimybė ja naudotis (44, 46 straipsniai).
- Europos prokuratūros bylos (45 straipsnis).

D - Europos prokuratūros bylų tvarkymas

Reglamentas 2017/1939: INFORMACIJOS TVARKYMAS

43 straipsnis: Europos prokuratūros galimybė gauti informaciją

Europos prokuratūros galimybė gauti informaciją

1. Europos deleguotieji prokurorai tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos pagal nacionalinę teisę panašiose bylose, gali gauti visą atitinkamą informaciją, saugomą nacionalinėse nusikalstamų veikų tyrimo ir teisėsaugos duomenų bazėse, taip pat kituose atitinkamuose valdžios institucijų registruose.

2. Europos prokuratūra taip pat gali gauti visą atitinkamą Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų duomenų bazėse ir registruose saugomą informaciją, patenkančią į jos kompetencijos sritį.

D – Europos prokuratūros bylų tvarkymas

Reglamentas 2017/1939: INFORMACIJOS TVARKYMAS

44 straipsnis: Bylų valdymo sistema

„1. Europos prokuratūra sukuria bylų valdymo sistemą, kurios veikimas palaikomas ir kuri tvarkoma pagal šiame reglamente ir Europos prokuratūros vidaus darbo tvarkos taisyklėse nustatytas taisykles.“

- Bylų valdymo sistema padeda valdyti Europos prokuratūros atliekamus tyrimus ir vykdomą baudžiamąjį persekiojimą, užtikrina saugią prieigą prie informacijos, sudaro galimybes pateikti kryžmines nuorodas į informaciją ir išgauti duomenis operatyvinės analizės ir statistikos tikslais; sudaro palankesnes sąlygas stebėsenai.
- Bylų valdymo sistema apima informacijos registrą, visų bylų rodyklę ir visą bylų valdymo sistemoje elektroniniu būdu saugomų bylų informaciją. Rodyklėje negali būti jokių operatyvinių asmens duomenų, išskyrus duomenis, kurių reikia byloms identifikuoti arba skirtingų bylų kryžminėms nuorodoms sudaryti.

D - Europos prokuratūros bylų tvarkymas

Reglamentas 2017/1939: INFORMACIJOS TVARKYMAS

46 straipsnis: Prieiga prie bylų valdymo sistemos

- Europos vyriausiajam prokurorui, Europos vyriausiojo prokuroro pavaduotojams, kitiems Europos prokurorams ir Europos deleguotiesiems prokurorams suteikiama tiesioginė prieiga prie registro ir rodyklės
- tiesioginė prieiga prie bylų valdymo sistemoje elektroniniu būdu saugomos informacijos suteikiama prižiūrinčiam Europos prokurorui ir kompetentingai nuolatinei kolegijai.
- kiti Europos deleguotieji prokurorai gali prašyti prieigos prie elektroniniu būdu bylų valdymo sistemoje saugomos informacijos ir bet kurios bylos medžiagos.

D – Europos prokuratūros bylų tvarkymas

Reglamentas 2017/1939: INFORMACIJOS TVARKYMAS

45 straipsnis: Europos prokuratūros bylos

„1. Jeigu Europos prokuratūra nusprendžia pradėti tyrimą arba pasinaudoti bylos išsireikalavimo teise pagal šį reglamentą, bylą tiriantis Europos deleguotasis prokuroras pradeda bylą. Byla apima visą Europos deleguotajam prokurorui prieinamą informaciją ir įrodymus, susijusius su Europos prokuratūros tyrimu ar baudžiamuoju persekiojimu <...>“

- Bylos medžiagą valdo bylą tiriantis Europos deleguotasis prokuroras, vadovaudamasis savo valstybės narės teise.
- Europos prokuratūros vidaus darbo tvarkos taisyklėse gali būti numatytos taisyklės dėl bylų organizavimo ir valdymo tiek, kiek tai būtina siekiant užtikrinti Europos prokuratūros, kaip nedalomos įstaigos, veikimą.
- Įtariamiesiems bei kaltinamiesiems ir kitiems su byla susijusiems asmenims galimybę susipažinti su bylos medžiaga suteikia bylą tiriantis Europos deleguotasis prokuroras, vadovaujantis to prokuroro valstybės narės nacionaline teise.

D – Europos prokuratūros bylų tvarkymas

- **Reglamentas 2017/1939: duomenų apsauga**
- Kas trejus metus: peržiūrima, ar Europos prokuratūra turi toliau saugoti asmens duomenis (50 str. 1 d.).
- Asmens duomenys turi būti ištrinti praėjus nustatytam laikotarpiui po galutinio sprendimo priėmimo (50 str. 2 d.).
 - saugojant ir (arba) kuriant duomenis (failus) būtina laiku pagalvoti apie vėliavėles, požymius, laiko žymas ir t. t.
 - galvoti apie tai jau atėjus laikui peržiūrėti ir (arba) ištrinti, yra per vėlu

D – Europos prokuratūros bylų tvarkymas

- Nacionaliniai teisės aktai, susiję su bylų tvarkymu

(valstybių narių ekspertų pareiškimai)